

GRUNDNOTAT

21. december 2010

J.nr.

Ref. SVF

Energi 2020 – En strategi for konkurrencedygtig, bæredygtig og sikker energi ("Energi-strategi 2011-20"). Meddelelse fra Kommissionen.

KOM (2010) 639 final

Opdateret notat, baseret på samlenotat til rådsmødet den 3.12.2010

1. Resumé

Kommissionen offentliggjorde den 10. november 2010 sin meddelelse om en ny energistrategi frem mod 2020. Meddelelsen lægger op til strategier og beslutninger, som er nødvendige for at opnå de mål for 2020, som EU har fastsat på energiområdet. Meddelelsen udstikker fem overordnede prioriteringer: Øget energieffektivitet, integrerede energimarkeder via fuld gennemførelse af energiliberaliseringen og kraftig udbygning af energiinfrastrukturen (navnlig fsva. el), satsning på FoU i nye energiteknologier, styrkelse af forbrugerens interesser og styrkelse af den eksterne energidimension. Strategien vil udgøre det politiske grundlag for kommende konkrete forslag til retsakter. Strategien drøftedes på rådsmødet (energi) den 3. december 2010 med henblik på en udveksling af synspunkter som bidrag til forberedelsen af det ekstraordinære møde i Det Europæiske Råd den 4. februar 2011, der alene har energi og innovation på dagsordenen.

2. Baggrund

Strategien er en opfølgning på Energihandlingsplanen 2007-2009, på den 2. Strategiske Energiredegørelse fra november 2008 og på resultatet af den høring, Kommissionen foranstaltede i løbet af sommeren 2010 på grundlag af et særligt "stocktaking" dokument. Desuden skal strategien ses i sammenhæng med den økonomiske strategi for Europa 2020 vedtaget af Det Europæiske Råd i juni 2010, herunder navnlig flagskibsinitiativet om et ressourceeffektivt Europa, som energi- og klimamålsætningerne nu er en integreret del af.

3. Hjemmelsgrundlag

Spørgsmålet om hjemmelsgrundlaget er ikke relevant.

4. Nærhedsprincippet

Spørgsmålet om nærhedsprincippet er ikke relevant.

5. Formål og indhold

Formålet med meddelelsen er at etablere det politiske grundlag for en kommende række ambitiøse konkrete forslag der skal sikre, at EU indfrier de vedtagne energi- og klimamålsætninger for 2020. Meddelelsen opregner fem hovedprioriteringer:

1. Opnåelse af et energieffektivt Europa. For at opnå det skal der etableres bedre og mere retfærdige målsætninger og indikatorer, hvor de nationale energieffektiviseringshandlingsplaner vil få en central rolle. Der skal navnlig sættes på de to sektorer, hvor effektiviseringspotentialer er størst, nemlig bygninger og transport. Endvidere skal Ecodesign- og mærkningsdirektiverne strammes op, og der skal gøres en bedre indsats for større energieffektivitet på forsyningsiden, herunder især via øget brug af kraftvarme, fjernvarme og fjernkøling.
2. Et pan-europæisk integreret energimarked. Det indre marked for el og gas skal implementeres effektivt og til tiden, der skal opstilles et 'blueprint' for udviklingen af den overordnede europæiske el- og gasinfrastruktur i perioden fra 2020 til 2030, tekniske barrierer og barrierer vedr. tilladelsesprocedurer for infrastrukturudbygning skal fjernes, og der skal etableres en bedre og mere velfungerende finansiel ramme for infrastrukturinvesteringer.
3. EU's lederskab i energiteknologi skal forstærkes. Den Strategiske Energiteknologiplan (SET-planen) skal implementeres, nogle målrettede europæiske storskala projekter skal igangsættes (smart grid introduktion mhp. forberedelse af nettet til fx elbiler og decentral elproduktion, udvikling af ambitiøse ellagringssteknikker, massiv indsats for energibesparelser i byer og byområder).
4. Forbrugerbeskyttelse. Energipolitikken skal være mere forbrugervenlig, med særlig vægt på sårbare forbrugeres behov. Detailmarkedet for energi skal bringes til at fungere bedre. Sikkerheden i energisektoren skal forbedres, herunder skal det højst mulige sikkerhedsniveau for offshore olie- og gasudvinding gælde overalt i EU. EU's regler for sikkerhed på akraftværker skal strammes op gennem en midtvejsopdatering af direktivet om nuklear sikkerhed, gennem implementering af direktiv om nukleart affald, fastlæggelsen af minimumssikkerhedsstandarder for beskyttelse af arbejdstagere og befolkning samt et forslag om nukleart erstatningsansvar, såvel som en fælleseuropæisk tilgang til designcertificering og tilladelsesprocedurer for akraftværker.
5. Styrkelse af den eksterne dimension af EU's energipolitik. Processen med at integrere energimarkeder og regelværk med EU's nabolande, jfr. Energifællesskabet, skal forstærkes og udvides. Der skal etableres særlige partnerskaber med lande, der indtager en nøgleposition som transit- eller leverandørlande. EU skal sikre sig en central rolle i den globale udvikling frem mod en kulstoffattig fremtid.

6. Europa-Parlamentets udtalelser

Meddelelsen er også stilet til Europa-Parlamentet. Europa-Parlamentet vedtog den 25. november en egeninitiativ -rapport som bidrag til energistrategien. Rapporten understreger betydningen af at styrke energiinfrastruktur i Sydeuropa og i de baltiske område, og at udvide EU's energipartnerskaber med flere af EU's nabolande, at prioriteringer indenfor energipolitikken skal afspejles i EU's fremtidige budget og at styrke energimarkedets funktion. Rapporten

ten understreger også betydningen af at styrke energieffektiviteten, foreslår at Kommissionen iværksætter en evaluering af implementeringen af den eksisterende lovgivning samt analyser af langsigtet udbud og efterspørgsel på energimarkedet.

7. Gældende dansk ret og forslagets konsekvenser herfor

Der er ikke tale om en retsakt, men resultat af drøftelsen kan være politisk enighed om en strategi, der senere kan blive udmøntet i EU-retsakter, der kan have lovgivningsmæssige konsekvenser. Disse vil blive behandlet, når de konkrete kommissionsforslag i givet fald fremkommer.

8. Forslagets konsekvenser for statsfinanserne, samfundsøkonomien, miljøet eller beskyttelsesniveauet

Resultat af drøftelsen kan være politisk enighed om en strategi, der senere kan blive udmøntet i EU-retsakter, der kan have statsfinansielle, samfundsøkonomiske, erhvervs-mæssige og administrative konsekvenser for virksomhederne samt eventuelt konsekvenser for beskæftigelsen, arbejdsmarkedet, ligestilling, miljø, sundhed og forbrugerbeskyttelse. Disse vil blive behandlet, når de konkrete kommissionsforslag i givet fald fremkommer.

9. Høring

Meddelelsen har været i høring i en bred kreds.

Der er modtaget høringssvar fra 5 eksterne høringsparter: Energinet.dk, Dansk Energi (DE), Det Økologiske Råd (DØR), Foreningen af Slutbrugere af Energi (FSE) og Landsorganisationen i Danmark (LO).

Høringssvarene fra organisationerne er i det følgende resumeret efter emner.

Generelt

LO hilser det velkomment, at strategien opridses nogle af de redskaber, der bør tages i anvendelse for dels at nå de mål, der er blevet opstillet i klima- og energipakken og dels at sikre, at EU kommer ud af den økonomiske krise med styrket konkurrenceevne på et bæredygtigt grundlag. Dette kan kun ske, hvis der investeres i nationale og europæiske tiltag, der skaber beskæftigelse og grønne job.

FSE støtter helhjertet den yderligere ”europæisering” af energipolitikken, som strategien lægger op til. FSE finder dog, at det umiddelbart er småt med nye eller mere konkrete forslag. FSE ser derfor frem de annoncerede mere konkrete udspil fra Kommissionen over de næste 18 måneder.

DØR hilser det velkomment, at Energi 2020 peger i den rigtige retning – med sine fem prioriteringer, hvoraf energieffektivisering har første prioritet, som det billigste og mest jobskabende virkemiddel. Men DØR finder imidlertid at indholdet skuffer. Det virker som om Kommissionen er så bange for visse medlemsstaters uvillighed til at se fremtiden i øjnene, at man undlader at opstille forslag til ambitiøse virkemidler.

DE støtter op om regeringens indspil til EU-Kommissionen i forbindelse med forberedelsen

til energistrategien, og senere regeringens progressive arbejde for, at EU skal øge ambitionerne på klimaområdet ved at øge CO₂-målet i 2020 til 30 % uden betingelser om en international klimaaf tale. Dansk Energi støtter op om regeringens aktive arbejde for dette, og finder det skuffende, at Kommissionens energistrategi ikke sætter et mere ambitiøst CO₂ mål i 2020 på 30 %. Et mål som giver et signal til investorer i vedvarende energi og energieffektivitet samt stimulerer innovation og udviklingen af morgendagens klimavenlige teknologier og løsninger. Generelt er Kommissionens ambitioner på dette område meget skuffende – særligt inden for vedvarende energi, som stort set ikke berøres i strategien, selvom det er et faktum, at vedvarende energi kommer til at spille en afgørende rolle i transformationen af det europæiske energisystem.

Energinet.dk finder, at energistrategien skaber rammerne for de kommende års EU energipolitik og Energinet.dk ser det som afgørende, at strategien følges op af konkrete og ambitiøse initiativer. Energinet.dk støtter strategiens fokus på energiinfrastruktur som et helt væsentligt element i at sikre et mere sammenhængende energisystem, der kan integrere fremtidens stigende mængder vedvarende energi. Energinet.dk betragter det som positivt, at ambitionerne generelt er høje og at strategien fokuserer på regionale og samfundsøkonomiske perspektiver i energiinfrastrukturplanlægningen.

Energieffektivisering

LO anser det for klart, at målene for energieffektivitet og energibesparelser for 2020 ikke kan nås med de hidtil opridsede initiativer. Meget tyder på, at man kun vil nå halvvejs på dette område. LO finder derfor, at strategien bør være endnu mere konkret for så vidt angår energieffektivitet og -besparelser og LO ser gerne bindende målsætninger herfor. Netop energibesparelser og energieffektivitet er vigtige virkemidler i indsatsen mod energifattigdom og vil have stor betydning for at imødegå negative konsekvenser af de prisstigninger på el, der uvægerligt vil komme. Energieffektivitet vil også bidrage positivt til europæiske virksomheders konkurrenceevne.

LO peger på, at byggesektoren er af stor betydning, når det drejer sig om at nedbringe CO₂-udslip, og at energirenovering af den eksisterende boligmasse repræsenterer et vigtigt potentiale på det område, ligesom det også er af stor betydning for at nedbringe energiudgifterne hos de mest udsatte husstande. LO opfordrer til, at den danske regering bringer Klimakommissionens anbefalinger for så vidt angår energirenovering af boligmassen ind i EU-arbejdet - herunder også ser på, hvordan der kan skabes de nødvendige økonomiske incitamenter for tiltag på dette område. Der venter en stor omstillingsproces forude og LO ser frem til, at Kommissionen i starten af 2011 fremlægger en egentlig handlingsplan for, hvorledes målene for energieffektivitet nås. LO mener, at social dialog er afgørende for at sikre, at omstillingen bliver socialt retfærdig og dermed kan opnå den nødvendige folkelige opbakning. Det er vigtigt, at analysere og vurdere de beskæftigelsesmæssige konsekvenser af de tiltag, der iværksættes, og LO mener, at der bør nedsættes et organ med inddragelse af arbejdsmarkedets parter, der sikrer den sociale dialog i omstillingen til et lav-CO₂-samfund.

DØR finder, at pga. kvotehandelssystemets aktuelle utilstrækkelighed vil en forøget indsats for energibesparelser blive en trussel mod systemet. DØR ser det derfor overordnet som en forudsætning for en helhjertet og effektiv indsats for energibesparelser i EU at EU's kvotesystem bringes på fode igen ved mindst tre tiltag:

- reduktionsmålet hæves straks til 30 %, hvoraf langt de fleste reduktioner skal ske i EU,
- der indføres en ret høj minimumspris på kvoter ved auktionering fra 2013 og
- der indføres væsentlig begrænsninger på indpasningen af CER-kreditter, bl.a. ved at forbyde visse typer i EU kvotehandelen og fastsætte reduktionsfaktorer på andre typer.

Herved skabes grundlag for en vedtagelse af bindende energisparemål for EU, som bedst vedtages samlet som en bindende absolut reduktion i 2020 på mindst 14 % i forhold til energiforbruget i 2005 (dette svarer til det nuværende frivillige relative mål på 20 %), men der skal også være bindende sparemål for medlemslandene. Mht. instrumenterne peger DØR på, at der er behov for en indsats både på EU-, statsligt, regionalt og lokalt niveau. EU må derfor medvirke til at nå målet ved f.eks. at skærpe indholdet i ECO-Design udmøntningen, sænke CO₂-emissionsloftet for nye køretøjer, skærpe energibeskatnings-direktivet og kræve bindende handlingsplaner for energirenovering af bygninger m.v. EU skal ligeledes levere så megen finansiering for energibesparelser som muligt – i form af favorable lån og om nødvendigt tilskud, fra f.eks. EU's budget, regionalfondsmidler og Den Europæiske Investeringsbank.

Herudover skal medlemsstaterne iflg. DØR også forpligtes til at nå ambitiøse energisparemål baseret på nationalt potentiale, kapacitet og leverede investeringsprogrammer. Landene skal forpligtes til at iværksætte virkningsfulde nationale ordninger og investeringsprogrammer – også af hensyn til at forbedre beskæftigelsen i landenes byggebrancher. Og der skal stilles krav til energibesparelser i virksomhederne – både af energihensyn men også for at sikre en helt nødvendig innovation i EU's erhvervsliv for i fremtiden at kunne konkurrere med fremstormende asiatiske virksomheder. Den danske politik med krav til energi-netselskaberne om at sikre energibesparelser bør udbredes til resten af EU.

DE peger på at normer og standarder for energiforbrugende produkter er et omkostningseffektivt virkemiddel til at sikre, at produkters energimæssige ydeevne sker så effektivt som muligt. ECO-design er et godt eksempel her på. DE anbefaler:

- at EU skal udarbejde en varmepumpe-handlingsplan, der blandt andet indeholder en udfasningsstrategi for individuel opvarmning baseret på fossile brændsler,
- at der på fællesskabsniveau bør iværksættes en ambitiøs strategi for fremme af energieffektive produkter, som bygger på dels en dynamisk energimærkning og dels på dynamiske normer for energieffektivitet via ECO-design, som sikrer at mærkning og normer løbende følger med udviklingen i produkternes energieffektivitet. Strategien bør omfatte flere produkter, apparater, installationer, bygninger og transportområdet og bør fremme teknologispriing. Strategien kunne oplagt kobles med konkrete mål for effekten af indsatsen, på samme måde som medlemsstaterne skal sætte mål for deres indsats i fx det ikke kvoteomfattede område. Det giver en klar rollefordeling og øger incitamentet til realisering af det store potentiale, som er forbundet med netop disse EU virkemidler,
- at energianvendelsen i transportsektoren behandles på samme måde som anden energianvendelse i industri, husholdninger osv. og indgår som en mere integreret del i energipolitikken,
- at øge investeringer i F&U om energieffektivisering. Med normer, standarder, mærkning og ambitiøse mål øges 'pull-effekten' på F&U-indsatsen. Også 'push' siden skal stimuleres gennem EU's F&U-programmer.

Energinet.dk understreger, at strategien anerkender, at den regionale planlægning, der foregår i forbindelse med ENTSO's¹ 10-årige netudviklingsplaner inddrages ved udpegningen af EU prioriterede infrastrukturprojekter. Energinet.dk finder, at der er behov for en uddybning af de kriterier, der skal definere udvælgelsen af prioriterede projekter og herved sikre det samfundsøkonomiske og regionale fokus i planlægningen. Samtidig afventes EU-Kommissionens bud på hvilke finansierings- og investeringsincitamenter, der skal sikre de nødvendige investeringer i energiinfrastrukturen.

Energinet.dk understreger, at yderligere investeringer indenfor forskning og udvikling er nødvendige, såfremt de rette infrastrukturløsninger skal udvikles. Samtidig bør intentionerne om EU-finansiering af nye teknologier formuleres tydeligere, så det bliver klart, hvordan EU vil finansiere ny teknologiudvikling.

FSE anser det for oplagt, at udbygning og drift af net og systemer fortsat i nogen grad vil være monopolvirksomhed. Med de store investeringer, der må forventes ikke mindst af hensyn til forsyningsikkerhed og integration af store mængder af vindbaseret el-produktion, bliver det yderligere vigtigt med en effektiv økonomisk regulering, der giver incitamenter til samfundsøkonomiske TSO/DSO investeringer uden at blive cash-cows. Som et supplement til sikring af gennemførelsen i EU af samfundsøkonomisk hensigtsmæssige infrastrukturprojekter vil specifik EU-støtte være fornuftig, som anbefalet i strategien.

DE finder det positivt, at Kommissionen i strategien har stor fokus på at sikre et velfungerende elmarked. Med en øget anvendelse af fluktuerende, vedvarende energi i hele Europa bliver det en massiv udfordring at få skabt balance i det samlede europæiske elsystem. En forudsætning for dette er et stærkt sammenhængende elnet, som kan transportere store mængder el gennem EU's medlemslande. Endvidere er et sammenhængende elnet et vigtigt fundament for et fælles indre energimarked.

Iflg. DE etableres nye transmissionsforbindelser i dag overvejende af de systemansvarlige på baggrund af samfundsøkonomiske vurderinger ud fra nationale synspunkter og i mindre omfang i et regionalt eller europæisk perspektiv. Det er vigtigt, at de initiativer, som EU sætter i gang på infrastrukturuområdet sker ud fra en europæisk betragtning om, hvor effektivitetsfordelene er størst. Det betyder, at transmissionsforbindelser skal etableres ud fra et europæisk perspektiv med overordnet europæisk samfundsøkonomi for øje. Et fælles europæisk engrosmarked og etablering af transmissionsforbindelser, set ud fra et europæisk perspektiv, kræver tættere samordning og organisering af roller, ansvar og kompetencer for aktører og myndigheder i markedet, herunder at markedsaktørerne inkluderes i analyser, beslutningsforløb mv.

De vigtigste af DE's konkrete anbefalinger til styrkelse af det europæiske transmissionsnet er:

- Der skal vedtages en forpligtende europæisk udbygningsplan på baggrund af ENTSOE's 10-års netudviklingsplan, der er baseret på beregninger ud fra et europæisk perspektiv.
- Finansieringen af transmissionsforbindelser skal styrkes ved, at alle flaskehalsindtægter skal anvendes til investeringer i net og at undtagelsen med at anvende flaskehalsindtægter til tarifnedsættelser ikke anvendes. Flaskehalsindtægter som følge af be-

¹ ENTSO = European Network of Transmission System Operators

grænsninger i nettene kan i dag anvendes til vedligeholdelse og investeringer i net. Dertil kommer, at det også er muligt at anvende flaskehalsindtægterne til tarifnedsættelser, dog skal det godkendes af den nationale regulator og ACER skal informeres. Dette er ikke hensigtsmæssigt – særligt i de tilfælde, hvor der ikke er fuld ejermæssig unbundling af det overordnede transmissionsnet. Denne mulighed bør derfor fjernes. Vurderinger viser, at behovet for investeringer i transmissionsnet er spredt ud over Europa, og der vil i mange år fremover være behov for finansiering af nye investeringer og flaskehalsindtægterne kan sagtens finde anvendelse.

- Der skal gives særlig opmærksomhed på kritiske korridorer i det europæiske transmissionsnet, som angivet i den europæiske infrastrukturpakke, herunder Cobra-kablet og Kriegers Flak projektet.

DØR finder, at udbygning af et integreret energimarked må fokusere på at sammenkoble energiproduktionsområder, som kan give synergi. Sammenkobling af vind og sol med vandkraft er optimalt.

Smart grids og smart meters

DE anbefaler, at Kommissionen skal arbejde for at medlemslandene udnytter energieffektiviseringsmulighederne ved udbredelse af smart grid og øget fleksibilitet i forbruget ved at medlemslandene laver nationale smart grid handlingsplaner, samt sikrer incitament for de nødvendige investeringer, der kan virkeliggøre smart grids.

LO mener, at det er nødvendigt med en klarere definition af, hvad der menes med "smart grids", da begrebet tillægges forskellig betydning i forskellige lande.

DØR finder, at EU må sikre, at udbredelsen af el-biler og plug-in hybrid biler sker på en effektiv måde, hvor opladningen af disse el-biler sker med styring – smart grid - under hensyn til at sikre indpasning af yderligere vedvarende energi i energisystemet. Endvidere skal der ikke være for stor fokus på de såkaldte "smart meters" – men på de bagvedliggende systemer. Her skal sikres timeafregning og velfungerende markeder for elektricitet, for balancekraft og for reguleringskraft. Det kræver tilgang til on-line timepriser for el, varme, balancekraft og regulerkraft. Det er sjældent forbrugerne selv, som skal flytte fleksibelt forbrug til perioder med lave priser, men derimod el-handlere og andre energiaktører, som inden for aftalerammer og fast betaling skal kunne udnytte forbrugernes fleksibilitet til gavn for balancen i det samlede europæiske energisystem.

FSE finder, at i relation til infrastrukturinvesteringer er "smart grids" blevet et internationalt slagord. FSE tvivler ikke på, at der kan være gode elementer i udvikling af "smart grids". FSE er dog skeptisk over for, om omfattende "smart grid" løsninger er samfundsøkonomisk fornuftige. Foreningens erfaring er, at erhvervskunderne ikke ser tilstrækkelige fordele ved at gøre deres energiforbrug mere fleksibelt, med mindre der bliver givet meget kraftige prissignaler. "Smart grid" løsninger må nøje overvejes i forhold til andre løsninger – f.eks. øgede transmissionsforbindelser. FSE ser derfor frem til ACER's udspil på området. Det er også vigtigt at få fastlagt rollefordelingen i arbejdet mellem DSO'er, TSO'er, handelselskaber og andre. Betydningen af rollefordelingen understreger også behovet for en fortsat mere effektiv adskillelse mellem monopolaktiviteter og konkurrenceudsatte aktiviteter – gerne ved egentlig ejermæssig adskillelse - også på distributionsniveau.

Vedvarende energi

DØR anbefaler, at kravene til oprindelsesgarantierne for vedvarende energiproduktion skal revideres, så der skabes en balance mellem udbud og efterspørgsel. Herved skal sikres, at markedet for GoO's (Guaranties of Origin) får direkte indflydelse på udbygningen af VE. F.eks. bør der stilles en aldersgrænse for hvilke VE-produktioner, som kan udstede GoO's – f.eks. yngre end 2007, hvor 20 % VE direktivet blev vedtaget.

FSE ser positivt på annonceringen af målet om at de nationale VE støttesystemer bør ”konvergere”. Desværre mangler der fortsat et mål om en egentlig harmonisering, herunder at VE støttesystemerne gøres mere markedsorienterede. FSE støtter en politik, hvor der i EU etableres støtte i form af omsættelige VE certifikater. Strategien satser på, at de store VE-teknologier vil være kommercielt konkurrencedygtige i 2020. Det må forstås således, at de kan konkurrere uden særlige tilskud. Strategien savner dog efter FSE's opfattelse en sandsynliggørelse af, hvordan det kan tænkes at ske, f.eks. gennem etablering af et fælles marked for grønne certifikater. Det skal i den forbindelse understreges, at de samfundsøkonomiske omkostninger ikke kun er anlægsspecifikke, men også omfatter nødvendig udbygning og udvikling af net- og systeminfrastrukturer.

DE finder det skuffende, at VE stort set ikke berøres i strategien, selvom det er et faktum, at vedvarende energi kommer til at spille en afgørende rolle i transformationen af det europæiske energisystem. Med en stigende VE andel øges behov for udveksling af el mellem landene. Det handler ikke kun om udbygning af transmissionsnettet. En effektiv udveksling af el over grænser på både day-ahead-, intraday- og regulerkraftmarkederne er også af afgørende betydning.

DE anbefaler

- en harmonisering af støttesystemerne for vedvarende energi. Det gælder både niveauet og sammenhængen med det indre energimarked - uden at sætte investeringen i vedvarende energi på standby. I første omgang foreslås det at fremskynde revisionen af VE-direktivet fra 2013 til 2011,
- formulering af en tværgående biomassepolitik, der først og fremmest skal se på vedtagelse af en fælles, bred EU-definition af biomasse, samt formulering af bindende europæiske bæredygtighedskriterier for fast biomasse, og
- at der skal ske en harmonisering af nettilslutningsbetingelser for vedvarende energi. Når tilslutningsbetingelserne harmoniseres i EU, vil det blive lettere for danske virksomheder at opstille vedvarende energi-anlæg i andre lande og derved udnytte deres ekspertise indenfor vedvarende energi. Det betyder en større eksport og samhandel med vedvarende energiteknologi mellem de europæiske lande.

LO er enig i, at der skal finde en strømlining sted for tildeling af tilladelser til installationer. Under behørig hensyn til demokratiske høringsprocesser er det hensigtsmæssigt om ventetiden på tilladelser til eksempelvis opstilling af vindmøller nedbringes væsentligt.

Transport

DØR foreslår, at EU skærper CO₂-kravene til nye personbiler, varevogne og lastbiler. Udviklingen viser, at fabrikkerne nemt kan klare det. For varebiler betyder det skærpelse af den forordning, som netop nu er på vej til vedtagelse – men hvor både Råd og Parlament tværtimod er i gang med at afsvække Kommissionens ikke særligt stramme mål. For personbiler betyder

det, at 2020-kravet bør skærpes, når dette i de kommende år skal revurderes. For lastbiler bør Kommissionen fremskynde et forslag. EU må også kræve, at medlemslandene forstærker indsatsen for en bæredygtig energieffektiv kollektiv persontransport samt gods på skinner og ad søvejen. Endelig må EU sikre, at udbredelsen af el-biler og plug-in hybrid biler sker på en effektiv måde, hvor opladningen af disse el-biler sker med styring – smart grid - under hensyn til at sikre indpasning af yderligere vedvarende energi i energisystemet.

DE støtter Kommissionens arbejde på udvikling af en bæredygtig europæisk transportsektor – ikke mindst i en fremtid med begrænsede olie-ressourcer og markante krav til reduktioner i CO₂-udledningen, men finder det beklageligt, at Kommissionen i energistrategien ikke i højere grad formår at indtænke energianvendelsen i transportsektoren i den fremadrettede strategiske tænkning. DE havde forventet mere nytænkning på dette område.

DE anbefaler et VE-mål for transportsektoren på 20 % for 2025, en ambitiøs hvidbog for bæredygtig transportpolitik frem mod 2020, en handlingsplan for udbredelse af elbiler, udvidelse af bilmærkningsdirektivet med information om energieffektiviteten og CO₂-udledningen fra elbiler og plug-in hybridbiler, normer for støjemissioner for nyere biler, forskning og udvikling af batteriteknologier, og udvikling og produktion af 2. og 3. generation biobrændstof.

FSE støtter strategiens vægt på et væsentligt øget fokus på transportsektoren, bl.a. på grund af dens store afhængighed af olieprodukter. Nye drivmidler som biobrændsler og el skal bestemt udvikles, men de afgørende ”gennembrud” opnås ikke uden, at der arbejdes med incitamenter til mere grundlæggende omlægninger i den samlede transportstruktur. Skal der et større antal elbiler på vejene, må de nødvendige systemomkostninger betales af ejerne af elbilerne og ikke fordeles på alle elforbrugerne.

Liberalisering af el- og gasmarkederne

LO fremhæver, at det i strategien nævnes, at el-markedet endnu ikke har nået sit potentiale for valgmuligheder og tilgængelighed. Mange energimarkeder er stadig nationale og har virksomheder, der har en de facto monopolstatus på området. LO mener, at det er nødvendigt at gøre op med de monopollignende forhold, der stadig hersker mange steder på energimarkedet. Erfaringerne fra de nordiske lande viser, at en effektiv adskillelse af konkurrenceudsatte aktiviteter og netoperatører fremmer en øget konkurrence på energimarkedet, der kan sikre lavere priser for forbrugerne. LO mener derfor, at Danmark må gå aktivt ind i arbejdet for, at de øvrige EU-lande får lige så liberaliserede energi markeder, som det er tilfældet i de nordiske lande.

DØR anbefaler, at det europæiske energimarked skal udvikle større gennemsigtighed og større konkurrence. Det kan fremover ske på baggrund af ikke kun prismæssige forskelle, men også de iboende miljø- og klimamæssige kvaliteter i energiprodukterne. Det er derfor vigtigt at stille krav om, at energiselskaberne udvikler nye energiprodukter med en klart bedre miljø- og klimaprofil. Herved gives energiforbrugerne reelle valg.

FSE finder det positivt, at strategien overordnet fokuserer på, at så mange aktiviteter i energimarkedet, som det er samfundsøkonomisk hensigtsmæssigt, kommer i effektiv konkurrence. Det gælder også initiativer om energieffektivisering. Til gengæld savnes en plan om effektiv udfasning af de regulerede el- og gaspriser, som fortsat findes udbredt i Europa. Det bør ikke

mistes af syne, at de generelle konkurrenceregler gradvist bør tage over fra den sektorspecifikke regulering.

Engrosmarkedet for el og for gas er under hastig udvikling. Strategien ser det som en central opgave for ACER at få etableret day-ahead markedskobling overalt i EU i 2014. FSE støtter dette mål, som vil være en afgørende byggesten i markedintegrationen. Yderligere gives der i strategien udtryk for, at Kommissionen vil foreslå en ”4. liberaliseringspakke”, hvis markedintegrationen ikke viser tilstrækkelig fremdrift. FSE tvivler dog på, at ny – og i stigende grad kompliceret – regulering vil have positive virkninger. Fokus bør her være på implementering snarere end på nye regler.

I relation til udviklingen af detailmarkedet er der efter FSE’s vurdering en tendens til at fokusere ensidigt på forholdene for husholdninger og evt. de mindste erhvervskunder. Selvom større erhvervskunder i væsentlig højere grad udnytter markedets muligheder, så vil FSE gerne pege på, at også de større erhvervskunder vil kunne få væsentligt større gevinst af konkurrencen ved øget gennemsigtighed i markedet, hensigtsmæssige muligheder for fælles indkøb til flere forbrugssteder – også i forskellige lande – samt målrettet information om markedets muligheder.

DE støtter Kommissionens fokus på at få skabt et mere velfungerende elmarked med en effektiv markedsadgang. For at komme nærmere det i dag, så opfordrer Dansk Energi til,

- at systemansvaret skal stille alle transmissionsforbindelser fuldt til rådighed for markedet. Der skal udarbejdes egentlig bindende lovgivning med udgangspunkt i de europæiske regulatorers ”Guidelines”. Heraf fremgår fx, at transmissionskapacitet mellem kontrolområder ikke skal reserveres til cross-border balancing,
- at der skal skabes én europæisk priskobling på spotmarkederne og én fælles beregning af priser og udveksling af el på transmissionsforbindelser mellem budområder i Europa, evt. i en fælles elbørs,
- at intradaymarkedet skal rulles ud i Europa - gerne med den nordiske model Elbas som den valgte model,
- at de systemansvarlige skal udvikle ét fælles europæisk regulerkraftmarked for handel med balanceringsydelser, senest implementeret i 2015,
- at der skal udvikles en mere markedsmæssig tilgang til systemydelser og reserver med fokus på, at systemydelser skal kunne handles over grænserne. For Danmark er det især forbindelserne sydpå, som der er behov for at der laves markedsmæssige løsninger på, og
- at de finansielle markeder i Europa skal yderligere udvikles. I første omgang skal der sættes gang i en europæisk analyse af dagens forhold og behov for produktudvikling samt udarbejdes principper for velfungerende finansielle markeder på tværs af grænserne.

Forskning og udvikling

DE støtter Kommissionens fokusering på nødvendigheden af en aktiv og ambitiøs indsats for forskning og udvikling, og ser frem til kommende meget afgørende EU initiativer så som det 8. rammeprogram, EU's kommende langsigtede budget mm. Den hidtidige satsning er slet ikke tilstrækkelig. Der er behov for en markant omprioritering af EU's rammer og opprioritering af forsknings- og udviklingsindsats indenfor energi og klima. DE anbefaler i det lys at EU's forskningsprogrammer fordobler midlerne til energiforskningen, så de udgør minimum

15 % af de samlede EU-forskningsmidler, og at EU's regional- og strukturfonde i øget omfang målrettes investeringer i klima og energi, som fx udbygning af infrastruktur samt innovative VE anlæg og energieffektive løsninger.

LO er meget positiv over for udsigten til, at Kommissionen vil afsætte betragtelige beløb til den forskning, der er nødvendig for at styrke europæisk industri i forhold til international konkurrence.

Energibeskatning

DØR foreslår, at beskatning m.v. for især de fossile brændsler skal justeres, så prissætningen af energien i sig selv fremmer både energibesparelser og udbygning med vedvarende energi.

FSE ser positivt på annonceringen af en revision af energiskattedirektivet, men beklager at der mangler et mål om en egentlig harmonisering.

Forbrugerbeskyttelse

LO betragter det som en stor udfordring at sikre, at højere elpriser ikke fører til udflytning af arbejdspladser. Denne udfordring bør håndteres gennem dialog med arbejdsmarkedets parter og gennem investeringer i produktion af lav-CO₂-teknologi samt i uddannelse og omskoling. LO finder det bekymrende, at den sociale dimension og den sociale dialog inden for energi-sektoren er fraværende i meddelelsen.

Eksterne energirelationer

DØR finder, at en ekstra indsats for EU's energipolitik over for tredjelande skal fokusere på udfasning af fossile brændsler også i vores nabolande, og produktion af vedvarende energi ud fra de naturgivne muligheder under hensyn til geografi og tilgængelighed af vind, sol, vand og geotermi.

Specialudvalgshøring

Sagen har den 9. november 2010 været forelagt Klima- og Energipolitisk specialudvalg.

WWF bemærkede, at meddelelsen er udtryk for et fremskridt, men at der i den danske holdning var for lidt fokus på energieffektivisering og energibesparelse og for meget fokus på produktion og forsyningssikkerhed.

Vindmølleindustrien lagde vægt på at Energistrategien også kommer til at håndtere spørgsmålet om barrierer i forbindelse med myndighedsgodkendelser og tilladelser. Studier har vist, at det kan tage helt op til 55 måneder at få tilladelse til opstilling af en vindmølle.

Det Økologiske Råd støttede udtalelsen fra WWF angående manglende fokusering på energieffektivisering i regeringens holdning. DØR mener, at udspillet forekommer for ukonkret, og at der er behov for bindende energisparemål. Energieffektivitet er også en del af løsningen på problemet med energifattigdom og en bedre løsning end at give subsidier.

Dansk Energi efterlyste bindende mål for CO₂-udslippet i 2030.

Greenpeace støttede DØR og WWF og efterlyste en henvisning til regeringens eget indspil til strategien. Savnede også understregning af, at det er vigtigt med et velfungerende ETS system.

Landbrug og Fødevarer støtter øget markedsintegration, men savner fokus på anvendelse af biomasse. Mentte også, at der mangler overvejelser om finansiering og konsekvenser for virksomheders konkurrenceevne.

Vedvarende Energi mente også, at der skal være bindende mål for energieffektivisering, og var enig med Greenpeace med hensyn til kvotesystemets betydning. VE har tidligere foreslået en mindstepris på kvoter. VE pegede på at der måske kunne hentes midler i strukturfondene til energieffektiviseringer og energibesparelser i EU. Mentte også at der er behov for at fastholde fokus på ecodesign og mærkning.

10. Regeringens foreløbige generelle holdning

Regeringen hilser meddelelsen velkommen og tillægger en strategisk diskussion af EU's nye energistrategi høj prioritet. Danmark har selv leveret bidrag til strategien i form af et indspil, som blev fremsendt til Kommissionen i maj 2010.

Danmark lægger vægt på at der fokuseres stærkt på at øge energieffektiviteten i Europa og ser frem til Kommissionens mere konkrete udspil om energieffektivitet. Danmark er enig i, at bygninger og transportområdet er vigtige områder for en energieffektiviseringsindsats.

Danmark lægger endvidere vægt på, at EU's høje ambitionsniveau med hensyn til udbygning med vedvarende energi fastholdes, herunder at man bevarer momentum i Medlemslandenes indsats for at opfylde målsætningen om 20 % vedvarende energi i 2020. Danmark støtter, at strategien danner en ramme på EU-niveau, som ud over at give medlemsstaterne mulighed for at overgå deres respektive mål, også bidrager til at sikre, at de vedvarende energikilder og teknologier er økonomisk konkurrencedygtige i 2020.

Danmark er enig i behovet for betydelig udbygning af infrastruktur navnlig fsva. eltransmissionsnettet, med henblik på at 1) muliggøre indfasning af store mængder vedvarende energi, herunder især vindenergi, 2) sikre forbedret konkurrence på det indre marked og 3) styrke EU's energiforsyningsikkerhed.

Danmark er også enig i at der er behov for en betydelig styrkelse af den europæiske indsats med hensyn til forskning og innovation på energiteknologiområdet. Der bør ske en fordobling af midlerne til forskning, udvikling og demonstration inden for energiområdet, herunder en væsentlig forøgelse på EU's kommende budget, særligt til vedvarende energi, smart grids og energieffektivitet frem mod 2020 i forhold til det nuværende niveau.

11. Generelle forventninger til andre landes holdninger

Medlemslandene støtter generelt op bag Kommissionens fem prioriterede områder i energistrategien, men der er på flere punkter også klar modstand mod flere enkeltelementer, herunder særligt for så vidt angår tanker om harmonisering af VE-støttesystemer og offentlig finansiering af infrastrukturprojekter. Andre lande tager udgangspunkt i markedsbaseret infrastrukturfinansiering med undtagelsesvis EU-finansiering, mens særligt de baltiske lande og øerne i Middelhavet lægger vægt på EU-finansiering ud fra et energiforsyningsikkerheds-

aspekt. Der er udbredt bekymring over Kommissionens ideer til harmonisering af godkendelsesprocedurer for infrastrukturprojekter, som af mange medlemsstater anses for at være ren national kompetence. Dog er der enkelte lande som byder ideerne velkommen, ligesom der fra flere sider er en erkendelse af behovet for at se på problemstillingen – særligt for så vidt angår grænseoverskridende projekter og omkostningsfordeling i den sammenhæng. En række lande lægger ikke skjul på, at bindende energieffektivitetsmål ikke kan støttes, men ellers er der meget bred opbakning til at sætte energieffektivitetstiltag højt på prioritetslisten. Flere lande giver udtryk for, at vedvarende energi ikke er blevet tildelt tilstrækkelig plads i strategien, mens andre kritiserer, at bl.a. kernekraft og fossile brændsler har fået en plads i strategien. Omvendt er en række andre lande af den opfattelse, at strategien ikke tager tilstrækkelig højde for egne energiressourcer og traditionelle energikilder ud over vedvarende energi samt betydningen af kernekraft for indfrielse af 2020-mål.

12. Tidligere forelæggelse for Folketingets Europaudvalg

Sagen har været forelagt til orientering for Folketingets Europaudvalg den 26. november 2010 forud for energirådsmødet den 3. december 2010. Folketinget modtog samlenotat om sagen den 17. november 2010.